

TISKOVÁ ZPRÁVA

Národní knihovna České republiky
National Library of the Czech Republic
Slovanská knihovna
Slavonic Library

16. května 2018

Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna a spolek Ruská tradice zvou na slavnostní udělení Ceny Rudolfa Medka panu Jaroslavu Vaculíkovi a panu Petru Kolářovi

středa 16. května 2018 v 16 hodin, Zrcadlová kaple Klementina
(Klementinum 190, 110 00 Praha 1)

Cenu Rudolfa Medka zřídil a od roku 2008 uděloval **Nadační fond angažovaných nestraníků** společně s **Národní knihovnou ČR – Slovanskou knihovnou**. Po ukončení činnosti Nadačního fondu na sklonku roku 2014 se partnerem Slovanské knihovny stal spolek **Ruská tradice**. Cílem Ceny Rudolfa Medka je ocenit badatele, spisovatele, nakladatele, filmové tvůrce, novináře a další odborníky z oblasti vědy a kultury, kteří se zabývají česko-ruskými (československo-sovětskými) vztahy ve 20. století, výzkumem vývojových tendencí a klíčových okamžiků východoevropských i středoevropských zemí v daném období a podporou a rozvojem demokracie.

Mezi hlavní badatelská témata, na něž se nominace na ocenění vztahuje, patří:

- první československý zahraniční odboj a činnost československých legií v Rusku;
- československá vystěhovalecká družstva v Sovětském svazu;
- ruská protibolševická meziválečná emigrace;
- protinacistický odboj;
- moderní dějiny Podkarpatské Rusi;
- perzekuce občanů bývalého Československa v Sovětském svazu;
- vývoj vztahů v období let 1945–1948, 1948–1968 a následné sovětské okupace;
- fenomén pražského jara;
- vzájemné vztahy v devadesátých letech minulého století;
- podpora demokracie a rozvoje demokratického zřízení v regionu střední a východní Evropy.

Prvním nositelem Ceny Rudolfa Medka se stal v roce 2008 **Vladimír Bystrov**, o rok později byla udělena pánům **Jaromíru Štětinovi**, **Luboši Dobrovskému** a slavistovi **Václavu Konzalovi**. Nositeli ceny pro rok 2010 byli **Karel Hvízd'ala** a **Petr Fischer**, v roce 2011 ji získal historik **Václav Veber**. Roku 2012 cenu převzali překladatel a tlumočnick **Milan Dvořák** a překladatel a žurnalista **Libor Dvořák**, v roce 2014 badatelka **Anastasia Kopřivová** a slavista a historik **Paul Robert Magocsi**. V roce 2015 Cenu Rudolfa Medka získaly badatelka a literární vědkyně **Marta Dandová** a archivářka a historička **Raisa Machatková** a roku 2016 byli oceněni vojenský historik, žurnalista a falerista **Edmund Orián** a překladatel, básník a rozhlasový redaktor **Václav Daněk**. Zatím posledními nositeli ceny se v roce 2017 stali historik **Mečislav Borák**, in memoriam a literární historik a rusista **Martin C. Putna**.

Cena Rudolfa Medka byla zřízena pod osobní záštitou Medkova syna Ivana: po jeho smrti v roce 2010 znamená její předávání rovněž příležitost připomínat si odkaz i jeho života a díla.

Cena Rudolfa Medka pro rok 2018 je udělena:

- 1) historikovi **prof. PhDr. Jaroslavu Vaculíkovi, CSc.**, zaměřujícímu se na témata týkající se česko-ruských a československo-sovětských vztahů a na problematiku migrace.

Prof. Vaculík se celý profesní život věnuje vysokoškolské výuce historie, především pak moderních dějin. Po absolutoriu Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v roce 1970 vyučoval několik let na Základní devítileté škole v Sobotíně. S krátkou přestávkou v průběhu osmdesátých let spojil svůj profesní život od roku 1973 s katedrou historie Pedagogické fakulty dnešní Masarykovy univerzity v Brně. V letech 2000–2016 stál dokonce v jejím čele. Na vědeckém poli bychom chtěli vyzdvihnout především vliv J. Vaculíka na formování nových metod didaktiky dějepisu a dále jeho celoživotní zaměření na tematiku vystěhovalectví, české migrace a reemigrace. Tento zájem ho dovedl ke klíčovému motivu jeho bádání – k problematice Čechů žijících na území Volyně v dnešní západní Ukrajině. Kromě bezpočtu časopiseckých studií připravil například, společně s prof. Danuší Kšicovou, populární *Rodinnou kroniku volyňských Čechů* (2006), dále zmiňme kupříkladu knihu *Volynští Češi v prvním a druhém odboji* (2004). Svůj výzkum tohoto tématu završil vydáním ceněných třísvazkových *Dějin volyňských Čechů* (1997–2001). Byl také vědeckým redaktorem obsáhlé kolektivní monografie *Dějiny Čechů na Ukrajině*, vydané v Kyjevě v roce 2013.

Ve výzkumu české diaspory nezůstal Jaroslav Vaculík omezen hranicemi Ukrajiny. Své znalosti zhodnotil v syntetizujících pracích *České menšiny v Evropě a ve světě* (2009) či *Nástin českých a slovenských přeshraničních migrací v meziválečném období* (2010). Odborně se věnoval též reemigraci a nelehkému hledání původních kořenů členů české diaspory (například *Češi v cizině – emigrace a návrat do vlasti*, 2002; *Reemigrace a repatriace Čechů a Slováků po první světové válce*, 2014).

Vaculíkovy práce se dočkaly četných ocenění: získal Cenu rektora Masarykovy univerzity, Pamětní medaili Československé obce legionářské a další. Českou historickou vědu zastupuje v několika odborných českých i mezinárodních orgánech a redakčních radách oborových periodik.

- 2) diplomatovi **PhDr. Petru Kolářovi**, významnému představiteli veřejného a společenského života v České republice s přesahem jak na západ, tak i na východ do současného Ruska.

Po vystudování etnografie a folkloristiky na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy (v roce 1986) působil Petr Kolář jako odborný pracovník v Ústavu pro etnografii a folkloristiku ČSAV. Po roce 1989 pracoval několik let v nově založeném Ústavu pro soudobé dějiny ČSAV. Roku 1993 vstoupil do diplomatických služeb, zastával funkci velvyslance ve Švédsku (1996–1998), Irsku (1999–2003), v USA (2005–2010) a v Ruské federaci (2010–2012). V letech 1998–1999 působil jako poradce prezidenta Václava Havla a v letech 2003–2005 jako náměstek ministra zahraničních věcí.

Během svého působení v Rusku P. Kolář výrazně přispěl k propagaci pozitivních stránek historie česko-ruských (československo-sovětských) vztahů. I díky jeho vstřícnému postoji bylo například dosaženo odhalení pomníků československým legionářům ve městech Jekatěrinburg, Nižnij Tagil a Čeljabinsk. Setkával se s demokraticky smýšlejícími představiteli ruské kultury a společenského života a podporoval jejich aktivity, pomáhal jim navázat vztahy s českými organizacemi, osobní účastí podporoval mj. významné akce týkající se česko-ruské kulturní a vědecké spolupráce. Ve vztahu k Ruské federaci se zasazoval o vyvážený rovnoprávný vztah dvou suverénních států.

Po odchodu ze služeb ministerstva zahraničních věcí Petr Kolář aktivně vystupuje ve veřejném prostoru a v českých médiích jako aktivní zastánce evropských hodnot, svobody a demokracie. Několik let stál v čele dozorčí rady Iniciativy pro evropské hodnoty. Zásadním tématem, které se snaží v české společnosti kultivovaně a erudovaně šířit, je význam české proevropské orientace, která v současném politicko-společenském uspořádání nemá alternativu.

Během akce zahraje **Vladivojna La Chia** se svou kapelou. Zazní zhudebněné básně ruské básnířky Anny Barkovové, které vyšly na albu inspirovaném filmem Marty Novákové „8 hlav šílenství“. Za hudbu k tomuto filmu byla Vladivojna letos nominovaná na cenu Český lev.